

go produktuak kutsatuta daudenez, janari garbia eros genezan. Badakizu zenbatekoa den? 0,15 euro hilero. Ogi bat erosteko adina.

NOLA NEURTU ETSIPENA?

Svieta irakaslea da, dozenaka haur batzuk dituen Oraneko eskolan. Eskola arruntak emateaz gainera, osasun arazoak eta batez ere egoera familiar larriak dituzten hurrekin lan egiten du urte osoan, atsedetik hartu gabe.

–Dagoeneko erradiazioa ez da gure arazorik larriena –dio–. Minbiziak eta gaixotasunak kezkarriak dira oraindik ere, baina egoera okerragoak bizi ditugu etxeetan ospitaleetan baino. Katastrofearen ondoren, ia berrehun mila pertsonak emigratu behar izan zuten. Ehunka familiek herriak abandonatu, aurreko bizitza lurperatu eta berri bat bilatu behar izan zuten. Eskualde oso bat abandonatuta gelditu zen. Behartutako emigrazioa, pobrezia, langabezia, etorkizun falta. Inor ez da etorriko hona fabrika bat jartzera, lanpostuak sortzera, erabat utzitako herriak dira gureak. Ondorioz jende askok depresioak dauka, tristura, estresa, nerbioak. Nola neurtu hori. Nola neurtu etsipena: gazteek he-

mendik ospa egin nahi dute, lurralde triste da gurea, etorkizunik gabekoa.

Urtero Euskal Herrira etortzen da Svieta, ume talde batekin uda pasatzera, Txernobil Elkartearen eskutik. Hilabete pare batez, osasun azterketak egin eta tratamenduak jartzen dizkiete hurrei, janari hobea jaten dute, giro garbiago batean bizi dira, defentsak indartzen dituzte eta oporrak gozatu ondoren alaiago daude. Oso nabarmena omen da atsedeenaldi honek haurrengan duen eragina, Svietak dioenez.

–Gure herrietan gazteak itzalita bezala egoten dira, inguruko tristurak kutsatu egiten ditu. Asko oso goiz hasten dira zurrutean. Hori arazo handia da. Aitek edan egiten dute, amek edan egiten dute, ume asko erdi abandonatuta daude, oso utzita. Eskolan ikusten dut hori, egunero. Eta etxeetan biolentzia handia dago. Ez da ikusten, ez da entzuten, ez da leherketa atomiko bat bezain ikusgarria, baina egunero gertatzen da, ez da inoiz bukatzen, eta umeengan oso argi sumatzen ditut kalteak.

Svietak hasperen egiten du.

–Txernobyl txiki bat daukagu etxe barnean.

Txernobyl ingurukoak herri abandonatuak dira, etorkizunik gabeak. Eta jendea etsituta bizi da, triste.

Santi YANIZ

Patata tortilla

Unai
Belaustegi

Aste honetan munduko patata tortillarik onena jan dut.

Udak halako momentuak oparitzen dizkigu, ustekabeko txiki baina ederrak. Eta esan bezala, aste honetako patata tortilla horietako bat izan da. Sanferminetatik bueltako ajeak gainditzeko eta udako neke izerditsuen arintzen laguntzeko otordu eder-rra izan da tortilla. Osagaiek baino momentuak eman dio saria.

Duela urte batzuk, norbaiti irakurri nion espainiartasuna aldarrikatzeko erabiltzen dituzten elementu historiko gehienak euskal asmakizunak direla. Tartean, patata tortilla aipatzen zuen hark, *la tortilla española*.

1835eko udan sartzean zeuden, Lehen Karlistaldia abian zen. Euskal Herria gerran zegoen eta Tomas Zumalakarregi Bilbo setiatu eta barrura sartzeko estrategiarekin bueltaka zebilen. Eraikin bateko leiho batetik bere tropak gidatzeko saiakeran zebilela, setiaturik zeudenek jaurtitako tiro batek hanka zauritu zion. Berehala atera zuten Zumalakarregi Bilbo inguruetatik eta Zegamara eraman. Handik bi aste hil zen.

Dirudienek, ordea, Bilbotik Zegamarako bide hartan, Zumalakarregi eta bere laguntzaileak Bizkaia eta Gipuzkoa bitartean zegoen baserri batean geratu ziren gaua igarotzen. Baserrikoek, zaurituari eskaintzeko ezer berezirik ez zutela ikusirik, gosea gaintzeko jatordua prestatu zuten, eskura zeukatena nahastuz. Hala, patatak eta arrautzak bilduz, historiako lehendabiziko patata tortilla aurkeztu zuten mahaira. Horratx patata tortillaren edo *tortilla española* famatuaren jatorriaren azalpen euskalduna. Ziur asko egia gutxi izango du istorioak, eta nire tortilla ere ez zen agian munduko onena izan, baina halakoetan garrantzitsua ez da zer izan zen, ez eta benetan gertatu zen ere. Garrantzitsua bihar gauzak nola gogoratuko ditugun izan ohi da. •